

VALERIJA JUDINA / 25. 7. 2023

Osobní fond Vladimíra Čecha a jeho nové přírůstky

Režisér a scenárista Vladimír Čech se narodil 25. října 1914 v Českých Budějovicích jako Vladimír Zdeněk Hetzl.^[1] Otec Alois Hetzl (1886–1957), ředitel budějovického biografu, spisovatel a redaktor,^[2] a matka Marie, původně Korecová (1894–1968), se podle matriky budějovické Katedrály sv. Mikuláše vzali 15. prosince 1913. Za několik let se pár rozvedl a matka se znovu provdala. Nový manžel Bohumil Přikryl (1893–1965) jejího syna adoptoval, a ten tak 3. ledna 1931 přijal jméno Přikryl.^[3]

Marie Přikrylová působila jako překladatelka a herečka. Zahrála si několik malých rolí na přelomu třicátých a čtyřicátých let.^[4] Její druhý manžel byl vystudovaným architektem, angažovaným legionářem a kromě toho v letech 1933–1938 působil jako předseda Ligy pro lidská práva v ČSR a od 1925 až do zániku ředitel Činu, tiskárny a nakladatelství družstva čs. legionářů v Praze, jehož založení v roce 1920 inicioval.^[5] Stejně jako manželka překládal.^[6]

Zatímco úřední svět ho znal jako Vladimíra Přikryla, v uměleckém prostředí se podepisoval jako Vladimír Čech. Podle svých slov se k filmu dostal na střední škole prostřednictvím snímku Vladislava Vančury *Před maturitou* (1932), kde si zahrál roli studenta Čermáka. Hned v následujícím roce se herecky uplatnil v dalším Vančurově filmu *Na sluneční straně* (1933).^[7] Během studia medicíny (1933–1937) se věnoval mj. publicistice a jako odborný spolupracovník působil v *Ranních novinách*, *Českém slově* a *Činu*. Zároveň působil i jako adept divadelní režie v Déčku Emila Františka Buriana, se kterým napsal svůj první scénář k filmu *Věra Lukášová* (r. Emil František Burian, 1939). Zájem měl i o filmovou režii, v roce 1937 se jako asistent režie podílel na filmu *Kvočna* (r. Hugo Haas, 1937) a v letech 1938–1939 pracoval pro Aktualitu, společnost vyrábějící a vydávající filmové týdeníky a krátké kulturní nebo propagační filmy.^[8]

Se vznikem Protektorátu byl Čechův otčím Bohumil Přikryl zatčen a transportován do koncentračního tábora. Vladimír s rodinou se záhy nato přidal do odboje a měl spolupracovat hlavně se spisovatelem Jaroslavem Kratochvílem (1885–1945). Zároveň ale pokračoval v psaní jako divadelní a filmový referent v *Českém slovu* a *A-Zet* a napsal několik přednášek a her pro rozhlas. Podařilo se mu také natočit krátký film podle vlastního námětu a scénáře *Střevíčky slečny Pavlíny* (1941). V roce 1943 pak pracoval jako umělecký šéf pražského Živého jeviště a měl rovněž ambice pořádat vlastní divadelní představení v paláci Rokoko.^[9]

Po druhé světové válce se podílel na narovnávání poměrů v Československu. Zúčastnil se první české záchranné mise do koncentračního tábora Buchenwald, kde natočil v květnu 1945 reportáž o nacistických zločinech. Pomáhal při procesech v koncentračních táborech, repatriaci vězňů a působil v Komisi pro stíhání válečných zločinců. Své zkušenosti z pátrání po germanizovaných dětech užil ve středometrážním hraném filmu *Nerozumím* (1947) o shledání lidické holčičky s její matkou. Natáčel při Soudu národů v Norimberku, kterého se zúčastnil jako filmový zpravodaj, což mj. dokládají fotografie v Čechově pozůstalosti.^[10]

Až ve druhé polovině dvacátého století lze skutečně hovořit o vrcholu režisérského působení Vladimíra Čecha, za které byl v roce 1965 odměněn vyznamenáním Za vynikající práci a v roce 1976 udělením titulu Zasloužilého umělce. Počínaje celovečerním debutem *Divá Bára* z roku 1948 obsahuje režijní filmografie Vladimíra Čecha několik komedií, například *Nezlob, Kristino* (1956) nebo *Jak napálit advokáta* (1980), dále pak detektivní trilogii s vyšetřovatelskou dvojicí kapitána Tůmy a nadporučíka Líbala *105% alibi* (1959), *Kde alibi nestačí* (1961), *Alibi na vodě* (1965), komediální detektivku *Aféry mé ženy* (1972), hudební film *Bylo čtvrt a bude půl* (1968) a muzikál *Svatá hříšnice* (1970). Druhé světové válce se mj. věnoval v dramatu *Sedm havranů* (1967) a v komedii *Svatba bez prstýnku* (1971). Čech natočil i řadu angažovaných snímků jako budovatelskou *Štiku v rybníce* (1951), normalizační povídkový *Silnější než strach* (1978) a k oslavě padesátého výročí založení KSČ věnoval film s názvem *Klíč* (1971). Válečné drama *Černý prapor* (1958) si z Mezinárodního filmového festivalu v Karlových Varech odneslo III. hlavní cenu. Dobová ocenění získal i snímek z prostředí vojenského letectví *Vysoká modrá zed'* (1973). Čech natočil také několik filmů pro televizi jako *Žižkův meč* (1970) nebo středometrážní *Příliš zelené jaro* (1974). Posledním filmem *V hlavní roli Oldřich Nový* v roce 1980 vzdal

hold slavnému herci.^[11] Až na výjimky pracoval u svých filmů také na scénáři.

Ještě před válkou si vzal svoji první ženu Miloslavu Přikrylovou, která se rovněž angažovala v odboji, a po válce s ní spolupracoval na scénáři k *Divé Báře*. Miloslava porodila tři děti Petra, Jana a Evu. Zřejmě v šedesátých letech se rozvedli a Čech se oženil s Věrou Ticháčkovou (1938–2013) pracující v roli asistentky režie nebo pomocné režie u řady jeho filmů šedesátých a sedmdesátých letech.^[12] V manželství se narodil syn Jakub, avšak v roce 1982 došlo k jeho rozpadu.^[13]

V osmdesátých letech jeho režisérská kariéra skončila, neboť v roce 1984 odešel do penze. Vladimír Čech zemřel 2. února 1992 v Praze. Velká část jeho pozůstalosti se do Národního filmového archivu (dále jen NFA) dostala prostřednictvím jeho syna Petra Přikryla v roce 2001. Fond byl doplněn dalšími archiváliemi v březnu 2023 od dcery Evy Horvatovičové a v květnu 2023 od vnuka Jana Profouse.^[14]

Po první akvizici tvořil osobní fond Vladimíra Čecha deset kartonů, přičemž některá alba, fotografie z filmů a natáčení, portréty filmových osobností, filmové plakáty a reklamní materiál byly přesunuty do příslušných sbírek v rámci NFA.^[15] Zbylé fotografie z filmů, portréty z konkurzů a snímky z natáčení společnosti Aktualita zůstaly součástí osobního fondu. Kromě nich zde nalezneme rovněž exteriérové fotografie různých míst Československa, které mohou být cenné pro studium místní topografie či historickou geografii. Jak již bylo výše zmíněno, v NFA se nacházejí fotografie ze Soudu národů v Norimberku, které jsou cenné pro reflexi poválečných dějin. Část fondu tvoří fotografie s rodinou, přáteli či spolupracovníky a spolupracovnicemi z festivalů nebo z udílení cen nebo různých schůzek. Zajímavé je velké množství fotografií ze zájezdu do Číny.

Mimo kartony jsou v osobním fondu uloženy některé ceny, odznaky a zarámované diplomy, zatímco medaile a další ocenění zůstaly většinou v jednom kartonu. Zbytek pozůstalosti se skládá z písemných archiválií. Cenné jsou autobiografické archiválie popisující Čechovu činnost během druhé světové války. Za prvé jeho vlastní text v pozůstalosti veden pod názvem „Popis činnosti celé rodiny v odboji za 2. svět. války“, kde píše nejen o svém, ale také o matčině a manželčině působení, a to od zatčení otce Bohumila Přikryla gestapem na začátku okupace přes jejich pomoc stíhaným, rodinám vězněných, posílání tajných zpráv a pomoci odboji až po Čechovu činnost bezprostředně po válce v rámci urovnávání poměrů. Za druhé jsou to pak oficiální svědecká prohlášení o Čechově účasti v odboji od Josefa Navrátila, Ludvíka Mahlera a Štěpána Luckého. Část osobního života popisuje také jeho přihláška do Syndikátu čs. spisovatelů. Členství ve Svazu čs. divadelních a filmových umělců a návštěvy v Klubu čs. spisovatelů dokládají příslušné legitimace.

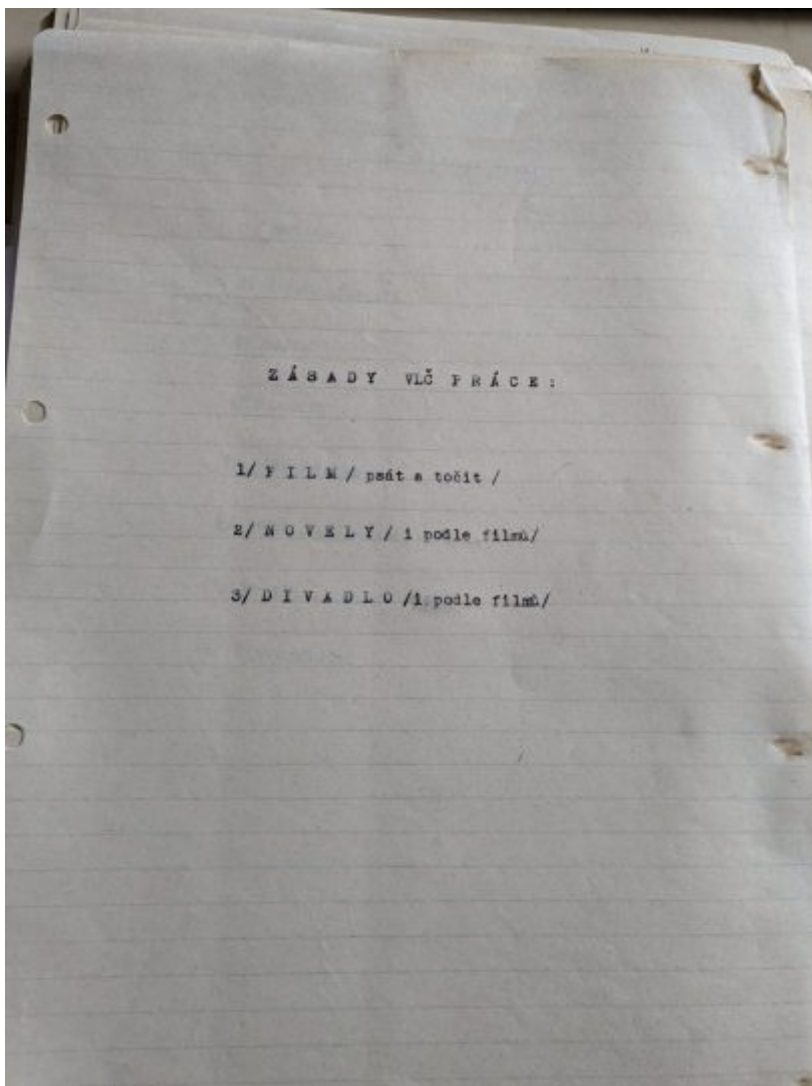

V osobním fondu najdeme též korespondenci, jak s rodinou a přáteli, tak s různými institucemi či dalšími osobami. Například v dopisech od matky Marie a otce Bohumila se zmiňují finanční potíže, zatímco v psaních od manželky Miloslavy a jejich dětí se dočteme o společné dovolené bez otce, který mezitím pracoval a krmil doma kocoura. Objevují se dopisy s přáteli a kolegy či kolegyněmi od filmu, například dopis z roku 1959, v němž herečka Dana Smutná oznamuje, že „hází manžela [Jiřího Weisse] přes palubu“^[16] a žádá o filmovou zkoušku. Několik dopisů z různých úřadů a institucí dokládá jejich kontakt s Čechem. Dne 3. února 1965 informoval Čech V. Zajíčka z Filmového studia Barrandov, jakými jazyky mluví: „německy, rusky, francouzsky, anglicky a v podnapilém stavu též plyně (!) španělsky.“^[17] Několik dopisů zachycuje korespondenci s organizátory Filmového festivalu pracujících, kam byl režisér několikrát zván.

Velké množství archiválií se dochovalo k Čechově umělecké činnosti. Jelikož byl Vladimír Čech rovněž publicista, v pozůstalosti se nacházejí i koncepty a rukopisy článků pro tisk, rozhlas, ale i různé projevy, recenze a doslovy. Část scénářů, která se do NFA s pozůstalostí dostala, převzala Knihovna NFA. Zbylá část je součástí fondu stejně jako náměty, scénáře televizních pořadů, rozhlasové hry, explikace a dramaturgické poznámky.

Zajímavostí jsou velmi kladné a obdivné posudky od různých osob ke scénáři *Divé Bány*. Čech si zachoval také plánek Havany, mapu hotelů ve městě a prospekt o rybaření a lovu na Kubě, zřejmě v souvislosti s natáčením československo-kubánského koprodukčního filmu *Komu tančí Havana* (1962).

Nové akvizice do osobního fondu přijaté v dubnu a květnu 2023 jsou v Inventáři zařazeny pod VI. Dodatky, a tím celý fond rozšířily o čtyři další kartony. Do fondu byly zařazeny další životopisné materiály v podobě občanského průkazu a kopie křestního listu, které doplnily řadu biografických údajů. Dále kromě odznaků a cen můžeme v přírůstku pozorovat Čechovu tvořivou činnost. Překvapit může složka technických vynálezů z třicátých let, neboť zbytek tvoří spíše umělecké texty. V poznámkovém sešitu s názvem „Zásady práce VLČ“ sepsal Čech celou řadu námětů a nápadů na články, pro divadlo nebo film, opatřené poznámkami a různými výčty. Tam si například poznamenal svoje „kvalifikace“ jako: „1/ Medicína, 2/ Kriminalistika, 3/ Hudba, 4/ Divadlo, 5/ Věda, výzkum, 6/ Válka, Norimberský proces, 7/ Poesie, 8/ Výtvarnictví,“ nebo „zásady VLČ práce“ (viz foto) a spoustu dalšího. Fond se rozšířil o celou řadu dalších námětů k různým filmům, rovněž se do NFA dostalo množství kartiček a listů s rozličnými nápady na náměty.

Poznámky:

[1] NFA, f. Čech Vladimír (1914–1992), k. 11, inv. č. 343, Kopie křestního listu.

[2] Více o A. Hetzlovi viz např.: „Hetzl Alois“. Encyklopedie Českých Budějovic, cit. dne 27. 6. 2023, <http://www.encyklopedie.c-budejovice.cz/clanek/hetzl-alois>.

[3] SOA v Třeboni, Sbírka matrik Jihočeského kraje. Fara České Budějovice, Svatý Mikuláš. Matrika N 1914–1918., inv. č. 40E, s. 73, cit. dne 25. 1. 2023, <https://digi.ceskearchivy.cz/9496/75>.

[4] „Marie Přikrylová“. Filmový přehled, cit. dne 25. 1. 2023, <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/126525/marie-prikrylova>.

[5] Více viz: Helena Bokotejová, *Časopis Čin v letech 1929–1939*. Diplomová práce.

[6] Dagmar Perstická, *OSOBNOSTI. Nositelé Řádu Tomáše Garrigue Masaryka 1991 a 1992*. Brno: Státní vědecká knihovna 1993, s. 349–350.

[7] „Vladimír Čech“. Filmový přehled, cit. dne 22. 12. 2022, <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/7871/vladimir-cech>.

[8] Šárka Bartošková – Luboš Bartošek, *Filmové profily. Českoslovenští scénáristé, režiséři, kameramani, hudební skladatelé a architekti hraných filmů*. Praha: Československý filmový ústav 1986, s. 77. Národní filmový archiv (dále jen NFA), f. Čech Vladimír (1914–1992), k. 3, inv. č. 31, Příhláška do film. sekce Syndikátu čs. spisovatelů s životopis. údaji a přehledem dosavadní činnosti. Společnost Aktualita má svůj fond uložený v NFA, f. Aktualita k. s. (1916) 1937–1953.

[9] NFA, f. Čech Vladimír (1914–1992), k. 4, inv. č. 128, Žádost o povolení zřídit v paláci Rokoko vlastní

divadelní scénu. Více o působení V. Čecha za druhé světové války: Tamtéž, k. 3, inv. č. 32, Popis činnosti celé rodiny v odboji za 2. svět. války, inv. č. 33, Svědecká prohlášení o účasti VI. Čecha v odboji a inv. č. 35, Zjištění věznění Bohumila Přikryla, nar. 1893 (otec VI. Čecha) od Stát. ústředního archivu v Praze.

[10] NFA, Inventář Čech Vladimír (1914–1992), cit. dne 6. 1. 2023, <https://nfa.cz/wp-content/uploads/2014/12/%c4%8cech-Vladim%c3%adr.pdf>. Fotografie: NFA, f. Čech Vladimír (1914–1992), k. 10, inv. č. 255, Soud národů v Norimberku.

[11] Podrobný přehled filmů Vladimíra Čecha viz: „Vladimír Čech“. Filmový přehled, cit. dne 19. 1. 2023, <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/7871/vladimir-cech>.

[12] Filmografie viz: „Věra Ticháčková“. Filmový přehled, cit. dne 25. 1. 2023, <https://www.filmovyprehled.cz/cs/person/125524/vera-tichackova>.

[13] NFA, f. f. Čech Vladimír (1914–1992), k. 11, inv. č. 344, Občanský průkaz.

[14] NFA, Inventář Čech Vladimír (1914–1992), cit. dne 26. 6. 2023, https://nfa.cz/dokumenty-ke-stazeni/badatelske-pomucky/pozustalosti/cech_vladimir.docx.pdf.

[15] Sběrka fotografií z filmů, Sběrka fotografií filmových osobností, Sběrka plakátů a Sběrka reklamních materiálů.

[16] NFA, f. Čech Vladimír (1914–1992), k. 3 inv. č. 79, Korespondence Smutná-Weissová Daniela.

[17] Tamtéž, inv. č. 90, Korespondence Filmové studio Barrandov.